

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Meclis toplantımıza hoş geldiniz.**

Değerli Meclis Üyeleri,

Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde kurulan Cumhuriyet, emeğin, üretimin ve alın terinin en yüce değer kabul edildiği bir yaşam biçimidir. Bu topraklarda üreten çiftçimiz, ürününe değer katan tüccarımız ve ihracatla ülkemizin refahına katkı sunan girişimcimiz, Cumhuriyet ekonomisinin temel gücüdür. Antalya Ticaret Borsası olarak üretimden ticarete uzanan zincirin her halkasında sürdürülebilirliği güçlendirmeyi, emeği yüceltmeyi ve adil bir ekonomik düzeni desteklemeyi görev biliyoruz.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında da aynı inanç ve kararlılıkla çalışarak, üretimle, ticaretle ve alın teriyle büyüyen bir Türkiye için çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere tüm silah arkadaşlarını, şehit ve gazilerimizi minnet ve saygıyla anıyor, Cumhuriyetimizin 102. yılını kutluyorum.

Değerli Meclis Üyeleri,

Daha önce de belirttiğim gibi dünya ticaret düzeni, zorlu bir dönem geçirmektedir. Son 25 yılda günlük popülist siyasetin ticarete bu kadar hakim olduğu dönem az sayıda olmuştur. Dünyanın gelişmiş ülke politikacılarının kurup kurallarını belirlediği Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumların işleyişi, tamamen keyfi şekilde, tersine çevrilmektedir. Bunu yapanlar da kuralları koyan ülkeler olunca arada bizim gibi ülkeler ticarete ciddi boyutta zorlanmaktadır.

Son beş yıldır yurtiçi maliyetlerin döviz fiyatlarından en az iki kat hızlı artması, ihracatta fiyat rekabetinde gerilemeye ve pazarda tutunma zorluklarına neden olmuştur. Eylül ayı verileri de bu tabloyu açık biçimde göstermektedir:

- Türkiye ihracatı aylık %2,8, yıllık %4,7 artarken, Antalya ihracatı aylık %-8,6, yıllık %-3,5 azalmıştır.
- Tarım ihracatı ülke genelinde aylık %-0,9, yıllık %-0,1 azalırken; kentimizde aylık %-15,7, yıllık %-0,5 düşmüştür.
- Yaş meyve-sebze ihracatı ise ülkemizde aylık %-10,2, yıllık %-7,2, Antalya'da ise aylık %-27,8, yıllık %-2,5 oranında azalmıştır.

Bu veriler, ihracatı standarda dayalı ürünlerle yapılan kentimizin, ülke ortalamasının dahi gerisine düştüğünü göstermektedir. İhracattaki bu düşüşün iki temel nedeni vardır: yurtiçi maliyet artışları ile döviz kuru arasındaki dengesizlik ve küresel piyasalarda artan keyfi korumacılık uygulamaları. İthalatımız ise bunun tam tersi konumundadır ve kontrolsüz bir şekilde artmaktadır.

Kıymetli Arkadaşlar,

2022 yılındaki 32 trilyon \$'lık dünya ticaret hacmi rekor olarak tarihe geçerken 2025 yılında bu rakamın 25 trilyon \$ civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Keyfi tarifelerin ve aşırı korumacılığın dünya ticaretinde yarattığı tahribatın en hafif boyutu olan bu durumun sürdürülebilirliği bulunmamaktadır. 2000'li yılların ilk 20 yılında hakim olan küreselleşme ve nispi ticaret serbestlikleri en çok gelişmekte olan ülkelere yaramıştı. Öyle ki, dünya ekonomisinde Kuzey Atlantik Paktı ağırlıklı yapı yerini Pasifik Paktı bir yapıya bırakmaya başlamıştı. Bu dönemden en çok yararlanan ekonomiler başta Çin olmak üzere Hindistan, Singapur, Vietnam, Endonezya ve Malezya gibi ülkeler olurken biz benzer bir hamleyi gösteremedik. Şimdilerde görünen odur ki, belirli bir dönem dünya; daha az ve daha zorlu ticaret ile ülke içi ağırlıklı büyüme stratejilerine dönmüş durumdadır. Ülkemiz ve kentimiz ekonomisini bu dönüşün yaratacağı kolaycı ithalat dalgasından korumak için akılcı politikalar üretmek zorundayız.

Değerli Meclis Üyeleri,

Güncel göstergelere baktığımızda kentimiz 2025 yılı Eylül itibarıyla ülke ortalamasının altında bir performans göstermiştir.

- Kurulan şirket sayısı Türkiye'de %-4,7, kentimizde %-16,6 azalmıştır.
- Protestolu senet tutarı ülkemizde %54, Antalya'da %104 artmıştır.
- Karşılıksız çek tutarı ülkemizde %28, kentimizde %16 artmıştır.
- Çekle işlem hacmi ülkemizde %10 artarken, Antalya'da %-7 azalmıştır.
- Kredi kullanımı ülkemizde %42, kentimizde %50 artmıştır.
- Ticari kredilerde artış ülkemizde %35, kentimizde %61; tarımsal kredilerde ise ülkemizde %51, kentimizde %54 olmuştur.

Değerli Arkadaşlar,

Ekim ayında Antalya Ticaret Borsası olarak yoğun bir çalışma dönemi geçirdik. Coğrafi işaretlerden enerji verimliliğine, Berry Forum'dan kesme çiçek analiz toplantısına kadar birçok etkinlikte mevcut durumumuzu ve geleceğimizi değerlendirdik.

- Coğrafi işaretli ürünler, ülkemiz için önemli bir fırsattır. Üreticilerin tescile uygun üretim yapması, etkin denetim mekanizmaları ve üretici bilincinin güçlenmesiyle bu alanda kısa sürede güçlü bir pazar oluşturabiliriz.
- Berry sektörü hızla büyümektedir. Çilek, maviyemiş, ahududu ve böğürtlen gibi ürünlerde Avrupa, Orta Doğu ve Körfez ülkeleri önemli pazarlar sunmaktadır.
- Enerji verimliliği artık yalnızca enerji üretimi değil, enerjiyi ölçmek, izlemek, azaltmak ve geri kazanmak anlamına gelen bir yönetim anlayışıdır.
- Kesme çiçek sektöründe ise artan maliyetler, ihracat pazarlarında yaşanan sıkıntılar, finansmana ve araziye erişimdeki zorluklar gündeme gelmiştir.

Kıymetli Arkadaşlar,

Milli Eğitim Bakanlığı ile Birliğimiz arasında imzalanan “Tarım Sektörüne Yönelik Mesleki ve Teknik Eğitim İş Birliği Protokolü” ile tarım sektöründeki nitelikli insan kaynağı açığının kapatılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, tarım alanında eğitim veren 30 meslek lisesi, bulundukları illerdeki ticaret borsalarıyla eşleştirilecektir. Böylece öğrenciler teorik bilginin yanında uygulamalı üretim deneyimi kazanacaktır. Bu önemli çalışmaya öncülük eden TOBB Başkanımız Sayın Rifat Hisarcıklioğlu’na, Milli Eğitim Bakanımız Sayın Yusuf Tekin’e ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Antalya olarak biz de bu çalışmaya katkı vereceğiz. Gençlerimizin üretime katıldığı, bilgiyi pratiğe dönüştürdüğü bir eğitim modelini yerleştirmeyi amaçlıyoruz.

Değerli Arkadaşlar,

Antalya’da hasat dönemi başlamıştır. Nar, elma, armut, zeytin, yaş sebze ve kesme çiçekte üretim devam etmektedir.

- Nar üretimi beklentinin %25 altında, ancak kalite ve ihracat açısından başarılıdır.
- Armut ve elmada don nedeniyle rekolte %60 düşmüştür.
- Zeytinde rekolte beklentinin üçte biri oranında düşük olup 55 bin ton zeytin, 8 bin ton zeytinyağı tahmini yapılmaktadır.

Tüm üreticilerimize ve üyelerimize bereketli bir üretim sezonu diliyorum.

Saygılarımla,

Ali ÇANDIR

Yönetim Kurulu Başkanı

